Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

26. juli 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister – direktiv 2003/8/EF – fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art – anvendelsesområde – en medlemsstats lovgivning, der fastsætter, at udgifter til oversættelse af bilag, der er nødvendige for behandlingen af ansøgningen om retshjælp, ikke kan godtgøres«

I sag C-670/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesarbeitsgericht (forbundsdomstol i arbejdsretlige sager, Tyskland) ved afgørelse af 5. november 2015, indgået til Domstolen den 15. december 2015, i sag anlagt af

Jan Šalplachta,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, J.L. da Cruz Vilaça, Domstolens vicepræsident, A. Tizzano (refererende dommer), og dommerne M. Berger, E. Levits og F. Biltgen,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: fuldmægtig K. Malacek,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 9. november 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Jan Šalplachta ved Rechtsanwälte K. Jurisch og P. Probst,

— den tyske regering ved M. Hellmann, T. Henze og J. Mentgen, som befuldmægtigede,

— den tjekkiske regering ved L. Březinová, M. Smolek og J. Vláčil, som befuldmægtigede,

— den spanske regering ved M. Sampol Pucurull, som befuldmægtiget,

— Europa-Kommissionen ved M. Heller og M. Wilderspin, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 1. februar 2017,

* Processprog: tysk.

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel forelæggelse vedrører fortolkningen af artikel 1 og 2 i Rådets direktiv 2003/8/EF af 27. januar 2003 om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art (EFT 2003, L 26, s. 41, berigtiget i EUT 2003, L 32, s. 15).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en sag anlagt af Jan Šalplachta vedrørende dennes tidligere arbejdsgiver, Elektroanlagen & Computerbau GmbH's betaling af tilgodehavende løn.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Følgende fremgår af 5., 6., 18. og 23. betragtning til direktiv 2003/8:

»(5) Dette direktiv tager sigte på at fremme anvendelsen af retshjælp i forbindelse med grænseoverskridende tvister for alle, der ikke har tilstrækkelige midler, hvis en sådan hjælp er nødvendig for at sikre reel adgang til domstolene. Den almindeligt anerkendte ret til adgang til domstolene bekræftes også ved artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

(6) Den reelle adgang til domstolene må hverken hindres af, at en person, der er part i en retssag som sagsøger eller sagsøgt, mangler økonomiske midler, eller af problemer som følge af, at en tvist er af grænseoverskridende karakter.

[…]

(18) Adgang til domstolene må ikke hindres af, at medlemsstaternes retssystemer er komplekse og forskellige, eller af, at der er særlige omkostninger forbundet med en tvist af grænseoverskridende karakter. Retshjælpen bør derfor dække de omkostninger, der er direkte forbundet med en tvists grænseoverskridende karakter.

[…]

(23) Eftersom retshjælpen ydes af den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller hvor der søges fuldbyrdelse, med undtagelse af bistand forud for retssagen, hvis den retshjælpssøgende ikke har bopæl eller sædvanligt opholdssted i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, skal denne medlemsstat anvende sin egen lovgivning under overholdelse af dette direktivs principper.«

4 Artikel 1 i direktiv 2003/8 med overskriften »Formål og anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Dette direktiv har til formål at forbedre adgangen til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art.

2. Dette direktiv finder anvendelse i grænseoverskridende tvister på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. Det omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

3. I dette direktiv forstås ved »medlemsstat« alle medlemsstater med undtagelse af Danmark.«

5 Direktivets artikel 2 med overskriften »Grænseoverskridende tvister« bestemmer:

»1. I dette direktiv forstås ved »grænseoverskridende tvist« en tvist, hvori den part, der ansøger om retshjælp i henhold til dette direktiv, har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, på hvis område retssagen føres, eller på hvis område den trufne retsafgørelse skal fuldbyrdes.

2. Ved afgørelsen af, i hvilken medlemsstat en part har bopæl, lægges artikel 59 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område [(EFT 2001, L 12, s. 1)] til grund.

3. Spørgsmålet om, hvorvidt en tvist er grænseoverskridende, afgøres på det tidspunkt, hvor ansøgningen om retshjælp indgives i overensstemmelse med dette direktiv.«

6 Nævnte direktivs artikel 3 med overskriften »Ret til retshjælp« har følgende ordlyd:

»1. Fysiske personer, der er involveret i en tvist, som er omfattet af dette direktiv, har ret til passende retshjælp med det formål at sikre, at de har reel adgang til domstolene på de betingelser, der fastsættes i dette direktiv.

2. Retshjælpen anses for passende, når den sikrer:

a) rådgivning forud for en retssag med henblik på en bilæggelse af tvisten inden en retssag

b) juridisk bistand og repræsentation i retten og fritagelse for eller hjælp til at betale retshjælpsmodtagerens sagsomkostninger, herunder de i artikel 7 omhandlede omkostninger og vederlag til personer, der af retten bemyndiges til at udføre retshandlinger under retssagen.

I de medlemsstater, hvor den, der taber en retssag, skal dække modpartens omkostninger, dækker retshjælpen i det tilfælde, hvor retshjælpsmodtageren taber sagen, de omkostninger, som modparten har pådraget sig, forudsat at retshjælpen ville have dækket sådanne omkostninger, hvis retshjælpsmodtageren havde haft bopæl eller sædvanligt opholdssted i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres.

[…]«

7 Artikel 5 i direktiv 2003/8 med overskriften »Økonomiske betingelser« bestemmer følgende i stk. 1 og 2:

»1. Medlemsstaterne bevilger retshjælp til de i artikel 3, stk. 1, omhandlede personer, som på grund af deres økonomiske situation helt eller delvis er ude af stand til at betale de i artikel 3, stk. 2, omhandlede sagsomkostninger, for at sikre dem reel adgang til domstolene.

2. En persons økonomiske situation vurderes af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, på grundlag af forskellige objektive elementer som f.eks. indkomst, formue eller familiemæssige forhold, herunder en vurdering af de midler, som personer, der forsørges af ansøgeren, råder over.«

8 Samme direktivs artikel 7 med overskriften »Omkostninger forbundet med tvistens grænseoverskridende karakter« bestemmer:

»Retshjælpen i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, dækker følgende omkostninger, der er direkte forbundet med tvistens grænseoverskridende karakter:

a) udgifter til tolkning

b) udgifter til oversættelse af de for sagen nødvendige dokumenter, som retten eller den kompetente myndighed kræver, og som retshjælpsmodtageren har fremlagt, og

c) rejseudgifter, der skal afholdes af retshjælpsmodtageren, når loven eller retten i den pågældende medlemsstat kræver, at de personer, der er involveret i fremstillingen af retshjælpsmodtagerens sag, giver personligt møde i retten, og retten beslutter, at de pågældende ikke kan afgive forklaring tilfredsstillende på anden vis.«

9 Artikel 8 i direktiv 2003/8 med overskriften »Omkostninger, der dækkes af den medlemsstat, hvor den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted«, fastsætter:

»Den medlemsstat, på hvis område den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted, bevilger den i artikel 3, stk. 2, omhandlede retshjælp, der er nødvendig til dækning af:

a) omkostninger, der pådrages i den pågældende medlemsstat i forbindelse med bistand af en lokal advokat eller en anden person, der ifølge loven er bemyndiget til at yde juridisk rådgivning, indtil det tidspunkt, hvor ansøgningen om retshjælp er modtaget i henhold til dette direktiv i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres

b) udgifter til oversættelse af ansøgningen og af de dertil hørende nødvendige bilag, når ansøgningen indgives til myndighederne i den pågældende medlemsstat.«

10 Direktivets artikel 12 med overskriften »Retshjælpsbevilgende myndighed« bestemmer:

»Retshjælpen bevilges eller afslås af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, jf. dog artikel 8.«

11 Nævnte direktivs artikel 13 med overskriften »Indgivelse og fremsendelse af ansøgninger om retshjælp« har følgende ordlyd:

»1. Ansøgninger om retshjælp indgives til:

a) enten den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område ansøgeren har bopæl eller sædvanligt opholdssted (fremsendende myndighed)

b) eller den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller den trufne retsafgørelse skal fuldbyrdes (modtagende myndighed).

2. Ansøgninger om retshjælp udfærdiges på, og bilag til ansøgningen oversættes til:

a) det officielle sprog eller et af de sprog i den kompetente modtagende myndigheds medlemsstat, som svarer til et af [EU-]institutionernes sprog, eller

b) et andet sprog, som den pågældende medlemsstat har angivet, at den kan acceptere i henhold til artikel 14, stk. 3.

[…]

4. Den kompetente fremsendende myndighed bistår ansøgeren med at sikre, at ansøgningen er vedlagt alle de bilag, som den ved er nødvendige, for at der kan træffes afgørelse om ansøgningen. Den bistår også ansøgeren med at foranstalte en eventuel nødvendig oversættelse af bilagene, jf. artikel 8, litra b).

Den kompetente fremsendende myndighed fremsender ansøgningen til den kompetente modtagende myndighed i den anden medlemsstat senest 15 dage efter, at den har modtaget ansøgningen behørigt udfærdiget på et af de i stk. 2 omhandlede sprog og bilagene, om nødvendigt oversat til et af de pågældende sprog.

[…]

6. Medlemsstaterne må ikke opkræve betaling for ydelser efter stk. 4. […]«

Tysk ret

12 Det bestemmes i § 114, stk. 1, i Zivilprozessordnung (retsplejeloven), i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »ZPO«):

»En part, som på grund af sine personlige eller økonomiske forhold ikke kan betale sagens omkostninger eller kun delvist kan betale dem eller kun i rater, kan efter ansøgning gives retshjælp, hvis vedkommende sandsynligvis vil få medhold i den påtænkte retsforfølgning eller det retlige forsvar, og disse ikke iværksættes uden nogen rimelig grund. For grænseoverskridende retshjælp inden for Den Europæiske Union gælder desuden §§ 1076-1078.«

13 Det fastsættes i ZPO's § 117:

»(1) Ansøgning om bevilling af retshjælp skal indgives til den ret, hvor sagen føres […]

(2) Ansøgningen skal vedlægges en erklæring fra den ansøgende part om dennes personlige og økonomiske forhold (familieforhold, erhverv, formue, indkomst og gæld) samt tilsvarende dokumentation. […]«

14 Det bestemmes i ZPO's § 1076:

»For grænseoverskridende retshjælp inden for Den Europæiske Union i henhold til direktiv [2003/8] gælder §§ 114-127a, medmindre andet er bestemt i det følgende.«

15 ZPO's § 1078 har følgende ordlyd:

»(1) Den ret, hvor sagen føres, eller fogedretten har kompetence til at behandle modtagne ansøgninger om grænseoverskridende retshjælp. Ansøgningerne skal udfyldes på tysk, og bilagene skal vedlægges en oversættelse til tysk. […]

[…]«

16 § 184, første punktum, i Gerichtsverfassungsgesetz (lov om domstolenes organisation), i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, har følgende ordlyd:

»Retssproget er tysk.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

17 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Jan Šalplachta, som har bopæl i Den Tjekkiske Republik, ved processkrifter af 24. september 2013 og 21. oktober 2013 anlagde sag ved Arbeitsgericht Zwickau (arbejdsretten i Zwickau, Tyskland) med påstand om, at Elektroanlagen & Computerbau tilpligtedes at betale ham tilgodehavende løn. I forbindelse med sagsanlægget ansøgte sagsøgeren i hovedsagen ligeledes om bevilling af retshjælp til sagen i første instans.

18 Ved processkrift af 27. november 2013 anmodede sagsøgeren i hovedsagen om, at den ansøgte retshjælp blev udvidet til at omfatte udgifterne til oversættelse af dokumenter vedrørende sin indkomst og formue til tysk, som var blevet foretaget af et professionelt oversættelsesbureau i Dresden (Tyskland).

19 Ved kendelse af 8. april 2014 bevilgede Arbeitsgericht Zwickau (arbejdsretten i Zwickau) retshjælp til sagen i første instans, samtidig med at den afslog at udvide denne retshjælp til at omfatte udgifterne til oversættelse af de nævnte dokumenter.

20 Sagsøgeren i hovedsagen kærede dette afslag til Landesarbeitsgericht Chemnitz (den regionale appeldomstol i arbejdsretlige sager i Chemnitz, Tyskland), der i afgørelse af 15. april 2015 ikke gav sagsøgeren medhold. Denne ret bemærkede bl.a., at i henhold til bestemmelserne i direktiv 2003/8 bevilges der hjælp til at betale udgifter til oversættelse af bilag til en ansøgning om retshjælp, når denne ansøgning indgives til den fremsendende myndighed som omhandlet i dette direktivs artikel 13, stk. 1, litra a), dvs. den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område ansøgeren har bopæl eller sædvanligt opholdssted. Det foreskrives derimod ikke i disse bestemmelser, at der skal bevilges hjælp til at betale disse udgifter, når ansøgningen, som i den foreliggende sag, er indgivet direkte til den modtagende myndighed som omhandlet i nævnte direktivs artikel 13, stk. 1, litra b), dvs. den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller den trufne retsafgørelse skal fuldbyrdes.

21 Ifølge den nævnte ret omfatter retshjælpen desuden i henhold til ZPO's §§ 114 og 1078 kun omkostninger forbundet med retssagen. Denne hjælp dækker derfor ikke udgifter til oversættelse af dokumenter, som skal fremlægges i forbindelse med behandlingen af ansøgningen om retshjælp, for så vidt som disse udgifter anses for at være pådraget uden for retssagen.

22 Sagsøgeren i hovedsagen har iværksat appel til prøvelse af denne afgørelse ved Bundesarbeitsgericht (forbundsdomstol i arbejdsretlige sager, Tyskland). Denne ret er af den opfattelse, at det ikke med tilstrækkelig klarhed fremgår af direktiv 2003/8, om og i givet fald i hvilket omfang den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, skal dække udgifterne til oversættelse af bilagene til en retshjælpsansøgning, hvis den retshjælpssøgende – som i hovedsagen – selv har fået disse dokumenter oversat og har indgivet sin anmodning direkte til den ret, der har kompetence til at påkende sagens realitet, som i sin egenskab af modtagende myndighed som omhandlet i direktivets artikel 13, stk. 1, litra b), ligeledes har kompetence til at træffe afgørelse om nævnte ansøgning. Den har dog bemærket, at afslaget på at udvide retshjælpen til at omfatte udgifterne til oversættelse af disse dokumenter, såfremt det antages, at det udgør en restriktion for den reelle adgang til domstolene, forfølger et legitimt formål, nemlig at friholde statskassen i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, for udgifter, som snarere skal afholdes af den medlemsstat, hvor ansøgeren har bopæl eller sædvanligt opholdssted.

23 Under disse omstændigheder har Bundesarbeitsgericht (forbundsdomstol i arbejdsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kræver en fysisk persons ret til effektiv domstolsadgang i grænseoverskridende tvister som omhandlet i artikel 1 og 2 i […] direktiv 2003/8 […], at den retshjælp, som ydes af Forbundsrepublikken Tyskland, omfatter ansøgerens udlæg til oversættelse af erklæringen og bilagene til ansøgningen om retshjælp,

når ansøgeren samtidig med sagsanlægget søger om retshjælp ved den ret, hvor sagen føres, og som også har kompetence som modtagende myndighed som omhandlet i direktivets artikel 13, stk. 1, litra b), og ansøgeren selv har fået udfærdiget oversættelsen?«

Om det præjudicielle spørgsmål

24 Med sit præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 3, 8 og 12 i direktiv 2003/8, læst samlet, skal fortolkes således, at den retshjælp, som ydes af den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, og hvor en fysisk person, som har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat, har indgivet en ansøgning om retshjælp i forbindelse med en grænseoverskridende tvist, ligeledes dækker denne persons udlæg til oversættelse af bilag, som er nødvendige for behandlingen af denne ansøgning.

25 For at besvare dette spørgsmål skal det først bemærkes, at direktiv 2003/8 ifølge femte betragtning hertil tager sigte på at fremme anvendelsen af retshjælp i forbindelse med grænseoverskridende tvister på det civil- og handelsretlige område for at sikre alle, der ikke har tilstrækkelige midler, reel adgang til domstolene i overensstemmelse med artikel 47, stk. 3, i chartret om grundlæggende rettigheder.

26 Som anført i sjette betragtning til dette direktiv, må den reelle adgang til domstolene således hverken hindres af, at en person, der er part i en retssag, mangler økonomiske midler, eller af problemer som følge af, at en tvist er af grænseoverskridende karakter.

27 Det følger i denne henseende af nævnte direktiv, at sprogbarrierer ikke må kunne hindre muligheden for en person, der har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat end den, på hvis område retssagen føres, for fuldt ud at gøre sine rettigheder gældende ved en domstol i en anden medlemsstat, når retssproget i sidstnævnte medlemsstat er forskelligt fra retssproget i førstnævnte medlemsstat. Dette krav gælder ligeledes de dokumenter og bevisdokumenter, som på grund af tvistens grænseoverskridende karakter er affattet på et andet sprog end retssproget, og følgelig skal oversættes.

28 Nævnte direktivs artikel 3, stk. 1 og 2, sikrer i denne forbindelse, at fysiske personer, der er involveret i en grænseoverskridende tvist på det civil- og handelsretlige område, har ret til »passende« retshjælp.

29 Med hensyn til proceduren for indgivelse af en ansøgning om retshjælp fastsættes det i artikel 13, stk. 1, i direktiv 2003/8 – for at sikre reel adgang til domstolene – at den retshjælpssøgende har to muligheder, for så vidt som ansøgningen om retshjælp kan ingives til enten den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted, som i direktivets artikel 13, stk. 1, litra a), er udpeget som den fremsendende myndighed, eller til den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, eller den trufne retsafgørelse skal fuldbyrdes, som i direktivets artikel 13, stk. 1, litra b), er udpeget som den modtagende myndighed.

30 Hvad indledningsvis angår retshjælpens omfang bestemmer artikel 3, stk. 2, i direktiv 2003/8, at denne hjælp anses for »passende«, når den sikrer ansøgeren rådgivning forud for en retssag, juridisk bistand og repræsentation i retten samt fritagelse for eller hjælp til at betale sagsomkostningerne, herunder i givet fald de omkostninger, som modparten har afholdt, såfremt retshjælpsmodtageren taber sagen.

31 I henhold til dette direktivs artikel 7 dækker retshjælpen i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, endvidere omkostninger, der er direkte forbundet med tvistens grænseoverskridende karakter, dvs. udgifter til tolkning, udgifter til oversættelse af de for sagen nødvendige dokumenter, som retten eller den kompetente myndighed kræver, og som retshjælpsmodtageren har fremlagt, samt eventuelle rejseudgifter, der skal afholdes af retshjælpsmodtageren.

32 Endelig fastsætter nævnte direktivs artikel 8 med overskriften »Omkostninger, der dækkes af den medlemsstat, hvor den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted«, at denne medlemsstat bærer de omkostninger, der pådrages på dens område, i forbindelse med bistand af en lokal advokat eller en anden person, der ifølge loven er bemyndiget til at yde juridisk rådgivning, indtil det tidspunkt, hvor ansøgningen om retshjælp er modtaget i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, samt udgifter til oversættelse af ansøgningen og af de dertil hørende bilag, der er nødvendige for behandlingen af denne ansøgning, når ansøgningen indgives til myndighederne i den medlemsstat, hvor den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted.

33 I den foreliggende sag har den forelæggende ret begrundet nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse med, at den er i tvivl om, hvilken medlemsstat der skal sikre hjælp til at betale udgifter til oversættelse af de bilag, der er nødvendige for behandlingen af ansøgningen om retshjælp, når den retshjælpssøgende har gjort brug af den mulighed, der er fastsat i artikel 13, stk. 1, litra b), ved at fremsende denne ansøgning direkte til den modtagende myndighed.

34 Det må for det første fastslås, at den retshjælp, som fysiske personer, der er involveret i en grænseoverskridende tvist, har ret til, ifølge ordlyden af nævnte direktivs artikel 3, stk. 2, skal være en »passende retshjælp« med henblik på at sikre reel adgang til domstolene.

35 Indgivelse af en ansøgning om retshjælp, uanset om det er til den fremsendende myndighed eller til den modtagende myndighed, udgør imidlertid, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 42 i forslaget til afgørelse, en forudsætning for at sikre en reel adgang til domstolene, som samme direktiv i overensstemmelse med artikel 47, stk. 3, i chartret om grundlæggende rettigheder har til formål at sikre.

36 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at bilag til ansøgningen om retshjælp i ordningen i direktiv 2003/8 er af særlig betydning. I henhold til direktivets artikel 5, stk. 1, bevilges retshjælp nemlig til personer, som på grund af deres økonomiske situation helt eller delvis er ude af stand til at betale sagsomkostningerne. I medfør af nævnte direktivs artikel 5, stk. 2, vurderes en persons økonomiske situation af den kompetente myndighed i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, på grundlag af forskellige objektive elementer som f.eks. indkomst, formue eller familiemæssige forhold. Hvis det ikke for ansøgeren er muligt at fremlægge visse dokumenter, der godtgør den pågældendes personlige og økonomiske situation, kan ansøgningen om retshjælp således ikke imødekommes. De nævnte dokumenter er derfor en forudsætning for at opnå retshjælp.

37 Det bemærkes for det andet, at retshjælpen i henhold til artikel 12 i direktiv 2003/8, sammenholdt med 23. betragtning hertil, bevilges eller afslås af den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, men »jf. dog artikel 8« i dette direktiv.

38 Med henblik på hovedsagen skal det imidlertid bemærkes, at i henhold til nævnte direktivs artikel 8, litra b), bevilger den medlemsstat, på hvis område den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted, den retshjælp, der er nødvendig til dækning af udgifter til oversættelse af ansøgningen om retshjælp og af de dertil hørende bilag, der er nødvendige for behandlingen heraf, »når ansøgningen indgives til myndighederne i den pågældende medlemsstat«.

39 I denne forbindelse skal præciseringen i sidste punktum i artikel 8, litra b), i direktiv 2003/8 fortolkes således, at den ikke er udtryk for en betingelse, der i alle tilfælde skal være opfyldt af den retshjælpssøgende for at kunne få dækket de nævnte udgifter, men at den begrænser sig til at identificere de tilfælde, hvor retshjælpsmodtageren kan få dækket disse udgifter i den stat, hvor han har bopæl eller sædvanligt opholdssted, uden dog at udelukke, at sådanne udgifter dækkes, når ansøgningen, som i hovedsagen, er indgivet til den medlemsstat, på hvis område retssagen føres.

40 Med andre ord skal artikel 8, litra b), i direktiv 2003/8, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 53 i forslaget til afgørelse, forstås således, at den – som en undtagelse til hovedreglen om, at den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, dækker omkostninger forbundet med tvistens grænseoverskridende karakter – fastsætter, at den medlemsstat, hvor den retshjælpssøgende har bopæl eller sædvanligt opholdssted, dækker udgifter til oversættelse af ansøgningen om retshjælp og af de dertil hørende bilag, der er nødvendige for behandlingen heraf.

41 Det må for det tredje fastslås, at det ville være i strid med de formål, der forfølges med direktiv 2003/8, som er anført i denne doms præmis 25-27, om reel adgang til domstolene i forbindelse med grænseoverskridende tvister ikke at lade den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, dække omkostninger forbundet med oversættelse af de bilag, der er nødvendige for behandlingen af en ansøgning om retshjælp, eftersom det ville straffe den retshjælpssøgende i den situation, hvor den pågældende beslutter at indgive sin ansøgning om retshjælp direkte til den modtagende myndighed.

42 Som det fremgår af denne doms præmis 29, giver artikel 13 i direktiv 2003/8 nemlig den retshjælpssøgende valget mellem to alternative og ikke rangordnede muligheder, idet den pågældende gives mulighed for at indgive sin ansøgning om retshjælp enten til den fremsendende myndighed eller til den modtagende myndighed.

43 Hvis omkostningerne forbundet med oversættelse af de bilag, der er nødvendige for behandlingen af en ansøgning om retshjælp, kun blev dækket, når den retshjælpssøgende henvender sig til de kompetente myndigheder i den medlemsstat, hvor den pågældende har bopæl eller sædvanligt opholdssted, ville dette imidlertid urigtigt føre til, at adgangen til retshjælp for disse omkostninger gøres afhængig af den pågældendes processuelle valg, og gøre artikel 13, stk. 1, litra b), som giver mulighed for at indgive ansøgningen om retshjælp direkte til den modtagende myndighed, indholdsløs.

44 Såfremt sådanne omkostninger udelukkes, kan det endvidere, således som generaladvokaten har anført i punkt 46 i forslaget til afgørelse, føre til et mere besværligt processuelt valg for den retshjælpssøgende. I stedet for at indgive sin ansøgning om retshjælp direkte til den domstol, der har kompetence til at påkende sagens realitet, ville den nævnte retshjælpssøgende nemlig være tvunget til at anlægge to separate retssager, den første for den kompetente ret i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, med henblik på at overholde de processuelle frister, og den anden for myndighederne i den medlemsstat, på hvis område ansøgeren har bopæl eller fast opholdssted, for at opnå refusion af omkostninger pådraget i forbindelse med ansøgningen om retshjælp.

45 En sådan situation udgør således en hindring for udøvelsen af retten til reel adgang til domstolene for en person, der er involveret i en grænseoverskridende tvist, som ikke råder over de nødvendige midler til selv at betale sagsomkostningerne, og som befinder sig i en vanskeligere situation på grund af den nævnte tvists grænseoverskridende karakter.

46 Det skal yderligere præciseres, at direktiv 2003/8 ifølge selve ordlyden af dens titel har til formål at »forbedr[e] adgang[en] til domstolene i grænseoverskridende tvister« ved at erstatte den samarbejdsordning vedrørende retshjælp, som blev indført med Europarådets europæiske overenskomst om formidling af ansøgninger om retshjælp, der blev undertegnet i Strasbourg den 27. januar 1977, og som fastsatte underretnings- og fremsendelsesmekanismer uden dog at komme ind på spørgsmålet om omfanget af retshjælpen i den medlemsstat, på hvis område retssagen føres.

47 Henset til det ovenstående skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 3, 8 og 12 i direktiv 2003/8, læst samlet, skal fortolkes således, at den retshjælp, som ydes af den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, og hvor en fysisk person, som har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat, har indgivet en ansøgning om retshjælp i forbindelse med en grænseoverskridende tvist, ligeledes dækker denne persons udlæg til oversættelse af bilag, som er nødvendige for behandlingen af denne ansøgning.

Sagsomkostninger

48 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Artikel 3, 8 og 12 i Rådets direktiv 2003/8/EF af 27. januar 2003 om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art, læst samlet, skal fortolkes således, at den retshjælp, som ydes af den medlemsstat, på hvis område retssagen føres, og hvor en fysisk person, som har bopæl eller sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat, har indgivet en ansøgning om retshjælp i forbindelse med en grænseoverskridende tvist, ligeledes dækker denne persons udlæg til oversættelse af bilag, som er nødvendige for behandlingen af denne ansøgning.

Underskrifter